

E K H L

**Puude raskusaste;
KOV-ide teenused ja
rehabilitatsioon**

Milvi Haitov

2025. aastast tõusevad vajaduspõhiselt puudetoetused ning paraneb abivahendite kättesaadavus

- ▶ Ühe meetmega kahekordistatakse sügava puudega tööealiste inimeste toetus ning lisatakse 30 eurot sügava puudega laste toetusele, tõstes eelnimetatud toetused vastavalt 100 ja 270 euroni kuus.
- ▶ Lisaks võimaldatakse tööealistel inimestel taotleda soodustusega abivahendeid ilma puude või töövõime langust määramata, et teatud olukordades abivahenditeni kiiremini jõuda.
- ▶ Vajaduspõhised puudetoetused ning abivahendite kättesaadavuse meetmed on planeeritud rakendada 2025. aastal

Puude tuvastamine -tööealine

- ▶ Eesmärk - inimese iseseisva toimetuleku, igapäevaelus osalemise ja võrdsete võimaluste toetamine, õppimise ja töötamise soodustamine
- ▶ Puudest tingitud lisakulutuste hüvitamine
- ▶ Esinevaid osalus- ja soorituspiiranguid hinnatakse seitsmes valdkonnas:
 1. liikumine
 2. käeline tegevus
 3. teabe edastamine ja vastuvõtmine
 4. teadvusel püsimine ja enesehooldus
 5. õppimine ja tegevuste elluviimine
 6. muutustega kohanemine ja ohu tajumine
 7. suhtlemine

Puude raskusastmed

- ▶ **Sügav puue** - igapäevaene tegutsemine või ühiskonnaelus osalemine on täielikult takistatud
- ▶ **Raske puue** - igapäevane tegutsemine või ühiskonnaelus osalemine on piiratud
- ▶ **Keskmine puue** - igapäevastes tegutsemistes või ühiskonnaelus osalemisel esineb raskusi
- ▶ Puudega tööelisele inimesele makstava toetuse suurus sõltub puude raskusastmest ja funktsiooni kõrvalekaldest - 28,64 - 53,70 eurot kuus. Puudega töötaja iga-aastane põhipuhkus on vähemalt 35 kalendripäeva.

Puude tuvastamine

- ▶ Taotlus Töötukassale või SKA-le; ühistaotlus Töötukassale
- ▶ Puude raskusastme tuvastab Sotsiaalkindlustusamet, kaasates vajaduse korral arstiõppe läbinud isikuid;
- ▶ Arvesse võetakse:
 - terviseseisundit; tegevusvõimet; kõrvalabi, juhendamise ja järelvalve vajadust (suurem eakohasest), mis on vajalik vaatamata tehniliste abivahendite kasutamisele; elukeskkonda, rehabilitatsiooniplaani.

Puude taotlemine vanaduspensioniealine

- ▶ Sotsiaaltoetuse määrad:
 - keskmise puudega inimesele 12,79 eurot kuus,
 - raske puudega inimesele 26,85 eurot kuus,
 - sügava puudega inimesele 40,91 eurot kuus.
- Arvesse võetakse
- terviseseisundit; tegevusvõimet; kõrvalabi, juhendamise ja järelvalve vajadust (suurem eakohasest), mis on vajalik vaatamata tehniliste abivahendite kasutamisele; elukeskkonda, rehabilitatsiooniplaani.

Puude tuvastamise tingimused

- ▶ Puude raskusaste tuvastatakse vanaduspensioniealisel, kellel on pikaajalised püsipiirangud, mida ei saa raviga ohjata ning kes vaatamata abivahendi kasutamisele vajab kõrvalabi ja/või tugiteenuseid igapäevaste põhitegevustega toimetulekul.
- ▶ Terviseprobleemide korral pöördu eeskätt oma perearsti poole, kes nõustab ning tagab vajalikud uuringud ja ravi ning suunab vajadusel eriarsti vastuvõtule. **Tavapärasest sagedasem arstivisiitide ja ravimite suurenenud vajadus ei ole puude raskusastme tuvastamise aluseks. Toimetulekutoetuse saamiseks võid pöörduda elukoha järgse kohaliku omavalitsuse poole.**
- ▶ **Kui sa ei saa iseseisvalt igapäevategevustega hakkama, peaksid esmalt pöörduma kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole, kes hindab abivajadust ning soovitab ja pakub vajalikke tugiteenuseid** (näiteks isiklik abistaja, sotsiaaltransport vms). Lisaks korraldab kohalik omavalitsus vajadusel tugiteenuste rahastamise.

Taotluse esitamine

- esitada taotlus iseteeninduses
- saata täidetud ja digitaalselt allkirjastatud taotlus Sotsiaalkindlustusameti e-posti aadressile info@sotsiaalkindlustusamet.ee
- saata taotlus posti teel aadressile Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn
- vii taotlus Sotsiaalkindlustusameti klienditeenindusse

Sotsiaalteenused ja -toetused KOV-ides

- ▶ Sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste ja muu abi andmist korraldab inimese rahvastikuregistrisse kantud elukohajärgne kohalik omavalitsus (KOV). Väldimatut sotsiaalabi, millega tagatakse inimesele vähemalt toit, riided, ajutine majutus jms, osutatakse selle kohaliku omavalitsuse poolt, kelle haldusterritooriumil inimene abi vajamise hetkel viibib;
- ▶ Kohalikes omavalitsustes võib olla erinev sotsiaalteenuste ja -toetuste korraldus, kuid osutatav abi peab õigeaegselt ja paindlikult rahuldama inimese muutuvaid vajadusi, parandama elukvaliteeti ja tagama võrdsed võimalused ühiskonnas osalemiseks.
- ▶ Sotsiaalhoolekande seaduse alusel on KOV kohustatud osutama 13 sotsiaalteenust, lisaks millele võidakse korraldada ka teisi sotsiaalteenuseid.

Sotsiaalteenused

Koduteenus

- ▶ **Koduteenuse** eesmärk on täisealise isiku iseseisva ja turvalise toimetuleku tagamine kodustes tingimustes, säilitades ja parandades tema elukvaliteeti.
- ▶ Koduteenuse osutamisel abistatakse isikut toimingutes, mida isik terviseseisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda sooritada kõrvalabita, kuid mis on vajalikud kodustes tingimustes elamiseks, nagu kütmine, toiduvalmistamine, eluruumi ja riiete korrastamine ning väljaspool eluruumi toiduainete ja majapidamistarvete ostmine ja muu asjaajamine.
- ▶ Koduteenust osutatakse täisealisele isikule, kes vajab kodustes tingimustes elamiseks kõrvalabi ülaltoodud nimetatud toimingutes

Tugiisikuteenus

- ▶ on inimesele, kes vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või tervislike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel olulisel määral kõrvalabi. Osutatav abi seisneb inimese jõustamises, suurema iseseisvuse ja omavastutuse võime arendamises juhendamise, julgustamise ja motiveerimise kaudu;
- ▶ Tugiisik ei ole hooldaja ja hooldustoimingud puhtalt hooldamise eesmärgil ei kuulu tugiisiku töö hulka
- ▶ Teenusele on õigus:
- ▶ isikul, kes vajab abi puude, haiguse või raske olukorra tõttu, mis oluliselt raskendab toimetulekut.
- ▶ Abivajajale on teenus tasuta.

Täisealise isiku hooldus

- ▶ Hooldus seatakse ja hooldaja määratakse täisealisele raske või sügava puudega isikule, kes vaimse või kehalise puude tõttu vajab abi oma õiguste teostamiseks ja kohustuste täitmiseks.
 - ▶ Hooldus seatakse, kui isiku toimetulekut ei ole võimalik tagada muu teenuse, täiendava toetuse või muu abi osutamisega.
 - ▶ Hooldaja täpsed ülesanded lepitakse kokku kolmepoolselt - hooldatav, hooldaja ja kohalik omavalitsus. Üldjuhul abistab hooldaja inimest nendes toimingutes, milles inimene kõrvalabi vajab. Näiteks söögi valmistamisel, pesemisel, saadab inimest arsti juurde, abistab majapidamistoimingutes jms
 - ▶ Inimesel on võimalik valida hooldajaks inimene, keda ta usaldab, näiteks tuttav või hea naaber, kes on sobiv hooldaja ülesandeid täitma;
 - ▶ KOV maksab täisealise inimese hooldajale toetust, mille suurus sõltub omavalitsuse poolt kehtestatud tingimustest.
 - ▶ Hooldaja täpsed ülesanded lepitakse kokku kolmepoolselt – hooldatav, hooldaja ja kohalik omavalitsus
- Hooldus seatakse ja hooldaja määratakse hooldatava nõusolekul.

Isikliku abistaja teenus

- ▶ Isikliku abistaja teenusega suurendatakse iseseisvat toimetulekut ja osalemist kõigis eluvaldkondades.
- ▶ Isikliku abistaja teenus on eelkõige isiku abistamine nendes igapäevaelu tegevustes, milles isik vajab tulenevalt oma puudest füüsilist kõrvalabi. Isiklik abistaja aitab isikut tema igapäevaelu tegevustes, nagu liikumisel, söömisel, toidu valmistamisel, riietumisel, hügieenitoimingus, majapidamistöodes ja muus toimingus, milles isik vajab kõrvalabi.
- ▶ **Õigustatud isik**
 - täisealine isik, kes puude tõttu vajab kõrvalabi igapäevatoimingutes
 - Isik peab olema võimeline vastu võtma oma elukorraldust puudutavaid otsuseid ning selgelt ja arusaadavalt oma vajadusest lähtuvalt isiklikku abistajat juhendama, välja õpetama ja andma tööjuhiseid.

Sotsiaaltransport

- ▶ Sotsiaaltransporditeenus on sõiduki kasutamise võimaldamine tööle või õppeasutusse sõitmiseks või avalike teenuste kasutamiseks.
- ▶ **Õigustatud isikud:**
 - puudega isik, kes füüsilisest või psüühilisest erivajadusest tingituna ei saa kasutada ühistransporti või isiklikku sõiduautot
 - Kohalik omavalitsus võib sotsiaaltransporditeenust pakkuda ka laiemale sihtgrupile, näiteks eakatele, riskiperedele jt, kellel puuet määratud ei ole, kuid kelle ühiskonnaelus osalemine võib erinevatel põhjustel olla takistatud.

Eluruumi kohandamine

Eluruumi kohandamisega vähendatakse või kõrvaldatakse konkreetses eluruumis konkreetse isiku tegevuspiirangust tulenevaid takistusi. Eesmärgiks on isiku iseseisvam ja turvalisem toimetulek eluruumis. Kohandamisega seotud põhjendatud kulutustest hüvitatakse üldjuhul kuni 75%, hüvitis määratakse sõltuvalt taotleja majanduslikust olukorrast alati juhtumipõhiselt. Õigustatud isikuks hüvitise andmisel on isik kellel on puudest tingituna raskusi eluruumis liikumise, endaga toimetuleku või suhtlemisega

Hüvitise määramise protsess:

1. Kohanduse vajaduse tuvastamine (kodukülastus);
2. Kaks võrdlevat hinnapakkumist vajalike ehitustööde teostamiseks;
3. Majandusliku olukorra hindamine omafinantseeringu võimekuse tuvastamiseks;
4. Hüvitise andmise otsustamine;
5. Töövõtuleping (kolmepoolne) kohanduse teostamiseks;

Sotsiaaltoetused KOV-ides

Hooldajatoetus

- ▶ Toetuse suurus:
 - raske puudega 60 eurot kuus
 - sügava puudega 80 eurot kuus
- ▶ Hooldajatoetus määratakse ja makstakse isikule, kes on määratud hooldajaks puudega isikule.
- ▶ Isikule määratakse hooldaja üldjuhul siis, kui hooldust ei ole võimalik tagada muude sotsiaalteenustega (koduteenus, isiklik abistaja jms).
- ▶ Hooldust vajava isiku perekonnaliige või seadusjärgne ülalpidaja määratakse hooldajaks vaid juhul, kui ta ei saa hooldamise tõttu töötada. Hooldajaks määratakse vallavalitsuse korraldusega.

Ööpäevane üldhooldus

- ▶ Väljaspool kodu osutatava ööpäevase üldhooldusteenuse eesmärk on tagada turvaline keskkond ja toimetulek täisealisele inimesele, kes terviseseisundist, tegevusvõimest ja elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda kodustes tingimustes ajutiselt või püsivalt iseseisvalt toime tulla ning kelle toimetulekut ei ole võimalik tagada teiste sotsiaalteenuste või muu abi osutamisega.
- ▶ aitab hooldekodukoha eest tasumisel, kui sotsiaaltöötaja on abivajaduse hindamise käigus välja selgitanud, et inimesel on tegelik vajadus üldhooldusteenuse ehk hooldekodus elamise järgi.
- ▶ Suurim summa, mida hoolduskuludele hüvitamiseks valla poolt eraldati oli 2023. a - 734 eurot

Töölane rehabilitatsioon - Töötukassa

- ▶ Töölase rehabilitatsiooni eesmärk on valmistada inimest ette tööeluks ja toetada teda tööle asumisel või töötamisel.
- ▶ Kui inimesel on puude või haiguse tõttu mitu takistust ja ta vajab seetõttu tööle asumiseks või töötamise jätkamiseks mitme spetsialisti ehk rehabilitatsioonimeeskonna abi, saab töötukassa pakkuda töölase rehabilitatsiooni teenust.
- ▶ **Töölase rehabilitatsiooni pakutakse inimestele, kellel on täidetud kõik järgmised tingimused:**
 - nad on tööealised (s.t vanuses 16 kuni vanaduspensioniniiga);
 - neil on tuvastatud vähenenud töövõime (puue või püsiv töövõimetus või osaline töövõime);
 - nad on hõivatud (töötajad, õppijad, ettevõtjad) või otsivad tööd (on registreeritud töötud).
- ▶ Hüvitatakse töölase rehabilitatsiooni teenusel osalemisel sõidu- ja majutustoetust.
- ▶ Teenus kestab üldjuhul kuni ühe aasta, vajadusel on Teil võimalik ka mitu korda teenust saada.

Sotsiaalne rehabilitatsioon - SKA

Eesmärk:

- ▶ Parandada inimese igapäevast toimetulekut - arendada igapäevaoskusi, suurendada ühiskonnaelus osalemist, toetada õppimist ja arendada töövõime eeldusi;
- ▶ Kompleksne teenus aitamaks juhul kui on mitu terviseprobleemi, mis vajavad mitmekülgset abi;
- ▶ Hinnatakse inimese toimetulekut ja kõrvalabi vajadust nõustatakse nt keskkonna kohandamisel, abivahendite saamisel ja kasutamisel jm

REH teenused

- ▶ Kui kodukoha lähedal ei ole sobivat teenuseosutajat, võib olla siiski vajalik saada teenust kaugemal asuva teenusepakkuja juures ning erandjuhul on mõistlik teenust osutada koos majutusega. Rehabilitatsiooniteenuse osutamisel koos majutusega on majutuse hinna sisse arvestatud üks söögikord päevas, tavaliselt hommikusöök. Seetõttu pead arvestama, et lõuna- ja õhtusöögi eest tasud ise. Kui soovid majutusega sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust, siis pead valima sulle saadetud nimekirjast teenuseosutaja, kes pakub majutust. Sotsiaalkindlustusamet tasub majutuse eest otse sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseosutajale. Kui soovid majutuda kusagil mujal kui sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse osutaja juures, siis tuleb sul majutuse eest ise tasuda.
- ▶ Majutuse limiit kalendriaastas on
 - teenuse saajale kuni 119,85 eurot (kuni 23,97 eurot ööpäevas)
 - psüühikahäirega tööealise inimese teenuste limiidi kasutajal on majutuse aastalimiit kuni 838,95 eurot

Tänan kuulamast!

Milvi Haitov